herpy

SKILDPADDER

Aldabra Giant Tortoise

Aldabrachelys gigantea

Aldabrachelys gigantea er en af verdens største landskildpadder: hunnerne bliver omkring 90 cm lange og knap 160 kg, hannerne omkring 120 cm og 250 kg, og arten lever i mere end 100 år. Den stammer fra Aldabra-atollen i Det Indiske Ocean. En voksen kræver en opvarmet stald og en stor, sikret udendørs fold, så arten er kun for dem, der kan stille begge dele til rådighed.

Familie: Testudinidae Tidligere navn: *Testudo gigantea; Testudo elephantina; Testudo ponderosa; Testudo sumeirei; Testudo gouffei; Dipsochelys dussumieri*

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**90-125 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**80-100 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Jordboende**
Biotop	**Savanne**
Sværhedsgrad	**Ekspert**

PASNING

Min. terrarie	**800 × 400 × 80 cm** L × B × H til 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**24-28 °C**
Hotspot	**29-32 °C**
Temperatur, nat	**18-23 °C**
Luftfugtighed	**55-65 %**
Vand	**Vandskål**
UVB	**Nødvendig** Ferguson-zone 3
Kost	**Planter**
Holdes	**I gruppe**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kønsmoden	**180-240 mdr.**
Kuldstørrelse	**9-25 æg**
Kuld pr. år	**1-2**
Inkubation	**98-148 dage** ved 27-30 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
EU-bilag	**Bilag B**
IUCN	**Ikke vurderet (NE)**

Arten står på CITES liste II og i bilag B i EU's forordning om handel med vilde dyr (som alle landskildpadder, Testudinidae spp.). Køb og salg kræver derfor dokumentation for lovlig oprindelse, og indførsel fra lande uden for EU kræver CITES- og EU-papirer. Arten står ikke på de danske lister over dyr, som private ikke må holde (bekendtgørelse nr. 1261 af 17.11.2015 og nr. 686 af 31.5.2023).

Om arten

Aldabrachelys gigantea har et højt, kuplet rygskjold (carapax) i brune, grå eller næsten sorte toner, tykke ben dækket af kraftige skæl og en usædvanlig lang hals. Halsen gør, at dyret kan nå grene op til omkring en meter over jorden. Hannernes skjold er i gennemsnit 122 cm langt, og de vejer omkring 250 kg. Hunnerne er mindre: skjoldet er i gennemsnit 91 cm, og de vejer omkring 159 kg. Mellemstore dyr i fangenskab vejer 70-110 kg. Alle mål i teksten er skjoldlængden.

Skjoldets facon følger levestedet: dyr, der lever af planter nær jorden, har et mere kuplet skjold, hvor forkanten bøjer ned over halsen. Dyr, der også æder højere oppe, har et fladere skjold med en opadbøjet forkant, så halsen kan strække sig frit.

Arten er langlivet. Dyrene bliver over 100 år og kan nå over 150 år, men høj alder er svær at dokumentere, fordi dyrene lever længere end de mennesker, der holder øje med dem. En skildpadde, der købes som unge, skal derfor have en plan for resten af sit liv, som rækker langt ud over ejerens. Arten blev beskrevet i 1812 som *Testudo gigantea*. Kæmpeskildpadderne fra Seychellernes granitøer regnes i dag for underarter af *A. gigantea*; de er forsvundet fra naturen og findes kun i fangenskab og i genudsatte bestande. Navnet blev bevaret ved en afgørelse i 2013, så det ældre navn *Dipsochelys dussumieri* ikke bruges.

Udbredelse og levested

Aldabrachelys gigantea er hjemmehørende på Aldabra-atollen i Seychellerne i det vestlige Det Indiske Ocean, hvor omkring 180.000 dyr udgør verdens største bestand. Atollen er beskyttet mod menneskelig påvirkning.

På andre øer er arten indført eller udsat som led i naturbevarelse og turisme, blandt andet på øer i den indre del af Seychellerne, i Amirante-øerne og på Changuu ud for Zanzibar. Disse bestande hører ikke til artens oprindelige udbredelse og står ikke på kortet.

Typelokaliteten er Aldabra.

> **Oprindelig udbredelse:** Seychellerne.

LEVESTED

På Aldabra lever arten i græsland, lavt krat, mangrovesump og kystnære klitter. Dyrene bruger næsten alle tilgængelige levesteder, men de samles især på åbne græsarealer. Græsningen har skabt et særligt lavt plantedække, hvor over 20 arter af græsser og urter er blevet kortvoksne og sætter frø tæt ved jorden for at undgå de tykke, afskærende kæber. Som atollens største dyr fælder kæmpeskildpadderne små træer og skaber stier, der også bruges af andre dyr.

Dyrene er mest aktive om morgenen, hvor de græsser og æder blade og kviste. Når solen står højt, søger de skygge under træer eller i små huler, graver sig ned i mudder og leder efter svalende vandhuller. Der er kun lidt ferskvand at drikke, så dyrene får det meste af deres væde gennem føden. Arten lever både enkeltvis og i flokke.

Føden består af græs, blade, kviste, frugt og lejlighedsvis smådyr og ådsler.

Pasning

TERRARIET

Der findes kun lidt udgivet viden om pasningen af *Aldabrachelys gigantea* uden for zoologiske anlæg. Temperaturer, luftfugtighed og UVB-zone bygger på atollens tropiske klima og på pasningsvejledninger for arten, og pladsbehovet følger reglerne for store landskildpadder.

A. gigantea hører ikke hjemme i et terrarium, men i en opvarmet stald med en stor udendørs fold. Stalden skal i længden være mindst 8 gange skjoldlængden af det største dyr og i bredden 4 gange. Til to dyr, hvor det største er 100 cm, giver det 800 × 400 cm med vægge på mindst 80 cm; en fuldvoksen han på 120 cm kræver 960 × 480 cm. Til det tredje og fjerde dyr lægges mindst 10 % til gulvarealet og fra det femte dyr 20 %. Et skildpaddebord eller et terrarium kan kun bruges til unger.

En voksen skildpadde vejer mere end 100 kg og kan ikke løftes. Gulvet skal bære vægten og kunne spules, bunden bestå af jord og sand, væggene være uigennemsigtige og så kraftige, at de tåler, at dyret skubber mod dem, og dørene brede nok til, at dyret kan gå ind og ud. Ud over stalden skal der være en stor, sikret fold med græs, buske, skygge, læ og en mudderpøl, som dyret bruger, når vejret tillader det, og gerne et opvarmet skur i folden, så det kan gå ind, når vejret slår om. Dyrene æder og tramper beplantningen ned, så den skal fornyes jævnligt. Stald og fold skal være klar, før dyret købes, og have plads til det fuldvoksne dyr.

Læs mere: Lys og UVB Læs mere: Luftfugtighed, forstøvning og ventilation

TEMPERATUR

I stalden skal der om dagen være 24-28 °C med en solplads på 29-32 °C under en varmelampe og om natten 18-23 °C; natten må ikke komme under 18 °C. Dyret regulerer sin varme ved at gå mellem sol og skygge, så hele spændet skal være til rådighed. Arten tåler en del kulde, men trives bedst ved varme. Brug strålevarme med termostat, gerne suppleret med gulvvarme, og ikke varmesten. Arten holder ikke vinterhvile og skal være varm og aktiv hele året.

Læs mere: Varme og temperatur Læs mere: Vinterhvile og årstider

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luftfugtigheden skal være 55-65 % hos voksne dyr, mens unge dyr har brug for 70-80 %. En lav, bred og skridsikker skål med rent vand skal stå fremme hele tiden, for dyr i fangenskab drikker meget. En voksen skildpadde kan ikke løftes ned i et badekar, så dyret skal selv kunne gå ned i en vandbeholder eller en mudderpøl, hvor det kan svale sig og drikke. Unge dyr kan få et lunkent bad, hvor vandet højst når op til skjoldets underkant.

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og lever i fuld sol. Indendørs er UVB-lys nødvendigt: dyret skal under en UVB-kilde i 10-12 timer om dagen, og der skal ligge et sted med UV-indeks 2-3 på solpladsen (Ferguson-zone 3). Lampen skal sidde så højt, at dyret ikke kan nå den, og skal skiftes efter producentens anvisning, fordi UVB-udbyttet falder med tiden. Sollys er altid bedst, og dyret skal ud i fold, så snart temperaturen tillader det. Glas og plexiglas stopper UVB.

FODER

Føden er næsten udelukkende planter: græs, urter, blade, kviste og i mindre mængder frugt. Der findes kun lidt udgivet viden om fodringen i fangenskab, så føden i naturen er rettesnoren: græs og vilde urter som mælkebøtte, vejbred og kløver, hø og grene med blade, suppleret med bladgrønt, kaktusblade (opuntia), gulerod og søde kartofler. Frugt gives højst som en lille godbid. Kål begrænses, fordi store skildpadder let får skjoldkirtelproblemer af jodmangel. Gør kosten så alsidig som muligt, så mangler undgås.

Drys kalk og vitaminer over foderet 2-3 gange om ugen, og lad en sepiaskal ligge fremme. Pillefoder til skildpadder kan bruges som tillæg, men ikke som hovedføde. Om sommeren er græsning i folden den bedste og billigste føde; indendørs får voksne dyr salat og hø tre dage om ugen, mens unge dyr fodres dagligt. For hurtig vækst giver ujævn, opskudt skjoldvækst og knoglesvaghed, så giv ikke mere protein og energi end nødvendigt.

Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Arten er social og nysgerrig og lærer hurtigt at kende sin passer. En voksen er så tung og stærk, at den vælter små træer og buske, og svage hegn holder den ikke. Håndtering er kun mulig, mens dyrene er små, og voksne dyr løftes aldrig.

Arten lever i flokke og kan holdes i en stor gruppe, hvis pladsen er rigelig, og hver skildpadde kan komme væk fra de andre. Hannerne kæmper om hunnerne og om pladsen, så hold øje med, at ingen dyr bliver forfulgt eller holdes væk fra foder og vand. Bland ikke arten med andre skildpaddearter, fordi sygdomme smitter.

Dyrene er mest aktive om morgenen, trækker i skyggen, når solen står højt, og sover mange timer i døgnet. Giv mulighed for at grave og vælte sig i mudder, og sæt skjul op, så dyrene har et sted at trække sig tilbage til.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hannen er større end hunnen og har en længere, tykkere hale og et indadbuet bugskjold. Hunnen er mindre og har et fladt bugskjold. I fangenskab bliver dyrene kønsmodne efter omkring 15 år; boksens 15-20 år er et skøn. Dyrene vokser hele livet og bliver 80-100 år eller mere, enkelte over 150 år.

PARRING

På Aldabra falder parringen mellem februar og maj. Under parringen støder hannen sit skjold mod hunnens mange gange og giver et dybt, trompetagtigt brøl. Giv hunnen mange skjul og mulighed for at komme væk fra hannen, og skil dyrene, hvis hun får skader.

ÆGLÆGNING OG KULD

På Aldabra lægger hunnerne i juli-september 9-25 hårdskallede æg på størrelse med tennisbolde i en rede, der er omkring 30 cm dyb. Hunnen bærer æggene i omkring ti uger, før hun lægger dem, og hun kan lægge to kuld i samme sæson; i tætte bestande lægger hunnerne kun få æg med flere års mellemrum. I fangenskab kan æglægningen ligge på andre tidspunkter, fx i november og januar, hvis det er varmt nok til, at hunnen kan komme ud. Giv hunnen et stort, afsides sted med dyb, løs, fugtig jord, hvor hun kan grave.

Under halvdelen af æggene er normalt befrugtede, og et kuld giver typisk kun 3-5 levedygtige unger. Klækningsprocenten er lav, også i naturen: de fleste æg, der ikke klækker, er slet ikke udviklet, og hele kuld uden en eneste unge er almindelige.

INKUBATION

På Aldabra varer rugetiden 98-148 dage, og i zoologiske anlæg er der målt op til omkring otte måneder. Ved 30 °C klækker æggene i gennemsnit efter 107 dage. Den bedste rugetemperatur er ikke dokumenteret; boksens 27-30 °C er de temperaturer, der bruges i rugemaskiner i fangenskab. I naturen klækker ungerne i oktober-december. Læg æggene i en rugemaskine med fugtig vermiculit, og vend dem ikke.

Læs mere: Inkubation af æg

OPDRÆT AF UNGER

Størrelsen og vægten ved klækningen er ikke dokumenteret. Unger kan holdes i et skildpaddebord eller et lavt terrarium på op til 120 cm, men de vokser hurtigt ud af det. Bunden er en blanding af jord og sand, som holdes let fugtig, så længe dyrene er små, og luftfugtigheden skal være 70-80 %. Giv samme temperaturer og UVB som til de voksne, daglig fodring med finthakkede urter og græs og lunkne bade. Ungerne skal ud i frisk luft og sol, så tidligt og så ofte som muligt. Lad dem vokse langsomt.

Sundhed og typiske fejl

Sygdomme hos arten er kun lidt undersøgt. De hyppigste problemer i fangenskab er luftvejsinfektion ved kulde, indvoldsorm og skjold- og knoglelidelser på grund af for hurtig vækst, for lidt UVB og for lidt kalk. Små rundorm af typen oxyurider findes hos dyr i fangenskab, og hvor udbredte de er, varierer meget fra anlæg til anlæg.

- Luftvejsinfektion: løbende næse, hvæsende vejrtrækning og sløvhed ved for lav temperatur.
- Parasitter: undersøg afføring hos dyrlægen, især hos nye og græssende dyr.
- Skjold- og knoglelidelser: giv UVB, kalk og en kost med græs og urter i stedet for højt protein og frugt.
- Skjoldkirtelproblemer: begræns kål.

En stor skildpadde er svær at undersøge og transportere, så find en dyrlæge med erfaring i store skildpadder, før du får dyret. Kontakt dyrlægen, hvis dyret ikke æder, taber sig eller har løs afføring. Et nyt dyr skal i karantæne, før det kommer sammen med andre skildpadder.

Læs mere: Karantæne og hygiejne

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.